

EL GRAN GATSBY

Francis Scott Fitzgerald

Adaptació de Cristina Sola
Il·lustracions de Dani Soms

I. NICK CARRAWAY

Quan jo era tan sols un vailet el meu pare em va aconsellar:
«Abans de criticar els altres, recorda que no tots han tingut
els avantatges que has tingut tu».

D'aquí ve el meu costum de no jutjar els altres.
La gent se sent còmoda amb mi i m'explica les seves coses,
i així he conegut moltes persones interessants,
tot i que també he hagut d'aguantar algun pesat.

La idea de la decència depèn de la família en què es neix.
No tothom té les mateixes oportunitats a la vida,
per això jo prefereixo no jutjar i mantenir l'esperança
que les persones poden ser millor del que són.

Però després de presumir de ser tan tolerant,
he de dir que no en soc quan es traspassen certs límits.

Això és el que va passar fa dos anys,
quan vaig passar un estiu a l'Est, a Nova York.
I el que hi vaig viure em va afectar tant,
que quan vaig tornar a casa volia normes de conducta
que tothom respectés.

Només en Gatsby es va salvar del meu rebuig.
En Gatsby, l'home que dona nom a aquest llibre
i que representava tot el que jo menyspreo.

Hi havia alguna cosa magnífica en la seva personalitat,
una sensibilitat especial, un do per a l'esperança,
una actitud romàntica com no he vist mai a ningú altre
ni crec que torni a trobar.

I encara que no vaig aprovar mai la seva conducta,
en Gatsby va estar bé al final.

L'Oest Mitjà

Vaig néixer en una família rica de l'Oest Mitjà¹.
Diuen que els Carraway provenim de nobles escocesos.
Però el veritable fundador de la meva família
va ser el germà del meu oncle avi,
que va arribar als Estats Units el 1851,
va enviar algú perquè lluités en lloc seu a la guerra civil²
i va fundar els magatzems de ferreteria
que avui dirigeix el meu pare.

Vaig estudiar a la Universitat de Yale,
com el meu pare abans que jo,
i després vaig lluitar a Europa en la Primera Guerra Mundial.

La meva experiència a la batalla va ser tan intensa,
que en tornar a la meva ciutat em sentia molt inquiet
i vaig voler anar-me'n lluny, a l'Est, i treballar en alguna cosa.

1. L'Oest Mitjà és una regió del centre i nord dels Estats Units.

2. Guerra civil nord-americana, també anomenada guerra de Secessió (1861-1865), en què es van enfrontar els estats del sud, que eren esclavistes, amb els estats unionistes del nord.

Tots els meus coneguts es dedicaven a vendre bons³
i vaig pensar que jo també m'hi podria dedicar.

El meu pare va acceptar pagar-me les despeses durant un any,
i per fi me'n vaig anar a l'Est la primavera de 1922.
Per sempre, o això em pensava.

West Egg i East Egg

En arribar a Nova York vaig pensar a llogar una habitació,
però a la ciutat hi feia tanta calor
que vaig acceptar la proposta d'un company de feina
per compartir una caseta ruïnosa prop del mar.

Però l'empresa va traslladar el meu company a una altra ciutat
i em vaig mudar jo sol a la caseta en un cotxe vell.
Una dona finlandesa venia a fer-me el llit i l'esmorzar,
i la veritat és que al principi em vaig sentir una mica sol,
fins que les fulles noves i la llum del sol
em van recordar que la vida torna a començar a l'estiu.
Hi havia tant per llegir
i era tan estimulants respirar aquell aire fresc!

Vaig comprar un munt de llibres per triomfar en els negocis,
però a més volia llegir altres llibres i també escriure
i convertir-me en un home culte.

3. Després de la guerra tothom invertia els seus diners en accions o bons.

Casa meva era a 30 quilòmetres de Nova York,
en una illa plena de gent que es diu Long Island.

Allà hi ha dos turons, un al davant de l'altre,
que semblen ous aixafats: West Egg i East Egg⁴,
separats per una petita badia que mira a l'estret.
Jo vivia a West Egg, que és la zona menys elegant.
La meva caseta estava situada molt a prop del mar,
entre enormes mansions de milionaris.

La casa que hi havia a la meva dreta era gegant,
amb una torre, una piscina de marbre i grans prats de gespa.
Era la mansió d'un senyor anomenat Gatsby.
A l'altre costat de la petita badia, a la zona més elegant,
els blancs palaus d'East Egg brillaven reflectits a l'aigua.
I la història d'aquell estiu comença de veritat
la nit que vaig anar a East Egg
a sopar amb la Daisy i en Tom Buchanan.

Tom Buchanan

La Daisy era la meva cosina llunyana
i en Tom el coneixia de la universitat,
on havia estat un gran jugador de futbol americà.
En Tom era d'aquells homes que destaquen tant de joves,
que tot el que fan després sembla decebedor.

4. West Egg significa 'ou de l'oest', i East Egg, 'ou de l'est'.

La família d'en Tom era de Chicago i tenia una fortuna immensa.
En Tom i la Daisy van viure un temps a Chicago
i després van anar d'aquí cap allà,
a qualsevol lloc on es jugués a polo i s'ajuntessin els rics.

Ara s'estaven a East Egg
i la Daisy em va dir per telèfon que s'hi quedarien per sempre.
Però jo creia que en Tom no es conformaria i seguiria buscant
amb què calmar la seva ànsia d'emocions intenses.

Així que una tarda de vent i calor
vaig anar en cotxe a East Egg per sopar amb en Tom i la Daisy.

Casa seva era una gran mansió blanca i vermella
al costat de la platja i envoltada de gespa,
amb finestral que s'obrien al vent de la tarda.

En Tom Buchanan m'esperava dret al porxo principal,
vestit amb roba de muntar i amb les cames separades.
Era un home fort i robust de 30 anys.

En Tom era arrogant, a la cara tenia una ganyota de menyspreu
i la seva mirada orgullosa estava sempre vigilant.
Quan parlava, la seva veu ronca i brusca
augmentava la impressió de duresa.

Pertanyíem a la mateixa germandat d'estudiants⁵ de Yale
i, encara que no havíem estat mai amics íntims,
crec que m'apreciava i que també buscava la meva estima
a la seva manera, intensa i brusca.

Vaig saludar en Tom al porxo i vam parlar un moment, a ple sol.
Em va agafar del braç perquè em girés
i em va ensenyar el lloc, assenyalant cada cosa amb la mà oberta:
un jardí amb arbustos, un enorme roserar
i una llanxa motora en el moll privat.

Després, sempre brusc i cortès, em va tornar a girar
i em va convidar a entrar a la casa.

Vam travessar un enorme rebedor de sostres alts,
després unes grans portes de vidre,
i vam arribar a una sala de color rosa plena de llum.
Des dels finestrals de la sala es veia l'herba fresca
i hi entrava un vent fort que aixecava i cargolava les cortines.

A la sala hi havia un gran sofà
on semblaven flotar dues dones joves.
Les dues anaven de blanc i el vent els movia els vestits.
Em vaig quedar quiet un moment
escoltant el soroll que feia el vent a l'habitació.
En Tom va tancar de cop els finestrals posteriors, el vent va parar
i les cortines i els vestits van tornar a reposar lentament.

5. Associacions d'estudiants universitaris, gairebé sempre elitistes.

A la noia més jove no la coneixia.
Estava tombada al sofà en una postura rígida,
com si tingués un objecte invisible en equilibri a la barbata.
No va semblar que s'adonés de la meva presència.

La Daisy

L'altra noia era la Daisy, la meva cosina.
En veure'm, va fer el gest d'aixecar-se,
però va continuar asseguda i va riure
amb una rialla absurda i encantadora.
M'hi vaig apropar rient també.

—Estic paralyzada de felicitat —va dir, i va tornar a riure
com si hagués dit alguna cosa divertida.

Va agafar-me la mà i, mirant-me als ulls,
em va dir que no hi havia ningú al món
a qui tingués tantes ganes de veure.

Em va xiuxiuejar que la jove que hi havia al seu costat
era la senyoreta Baker.
Alguns deien que la Daisy xiuxiuejava
perquè la gent s'inclinés cap a ella.

La senyoreta Baker es va moure una mica per saludar-me
i va tornar de seguida a la seva postura d'equilibrista.

La meva cosina va començar a fer-me preguntes
amb la seva veu greu i commovedora.

La Daisy tenia una cara trista i bella, plena de llum,
els ulls li brillaven i també li brillava la boca apassionada,
però a la seva veu hi havia una emoció
que els homes que l'havien estimat no podien oblidar.

Els vaig explicar que treballava en una empresa de Wall Street.
En Tom no coneixia els meus caps
i li vaig dir que ja els coneixeria, si es quedava a viure a l'Est.

—Em quedaré —va dir—. Seria idiota, si visqués a cap altre lloc.

Aleshores la senyoreta Baker va exclamar: «Sens dubte!».
Va badallar i es va posar dreta amb gran agilitat.

La senyoreta Baker

Un criat va entrar amb una safata de còctels.
La senyoreta Baker va rebutjar la copa dient:

—No, gràcies. Estic entrenant.

Vaig mirar-me aquella noia: era agradable, prima,
caminava tirant les espatlles enrere
i tenia els cabells del color de les fulles de tardor.

Els seus ulls grisos em van mirar
amb la mateixa curiositat que jo a ella.
Tenia una cara pàl·lida, simpàtica, descontenta.
I vaig pensar que ja l'havia vist abans.

—Viu a West Egg? —em va dir ella amb indiferència—.
Aleshores deu conèixer en Gatsby.

—Gatsby? —va preguntar la Daisy—. Quin Gatsby?

Volia dir que era el meu veí, però un criat va anunciar el sopar.
En Tom va enllaçar el seu braç amb el meu
i em va treure de l'habitació.
Les dones caminaven davant nostre, lànguides⁶,
amb les mans reposant als malucs,
cap al porxo, des d'on es veia la posta de sol.

El sopar: bromes, racisme i trucades de telèfon

Durant el sopar, la Daisy i la Baker parlaven alhora
de forma suau i burlesca,
tan superficials com els seus vestits blancs i les seves mirades.
Aviat acabaria el sopar, que oblidarien de seguida.
Era molt diferent de l'Oest Mitjà,
on aquests sopars es vivien sovint amb nervis i angoixa.

6. Amb poca energia.

Després de la segona copa de vi, vaig dir a la Daisy:

—Fas que em senti com un salvatge, sense civilitzar.
No pots parlar de les collites de blat i aquestes coses?

I de forma inesperada, en Tom va esclatar amb violència:

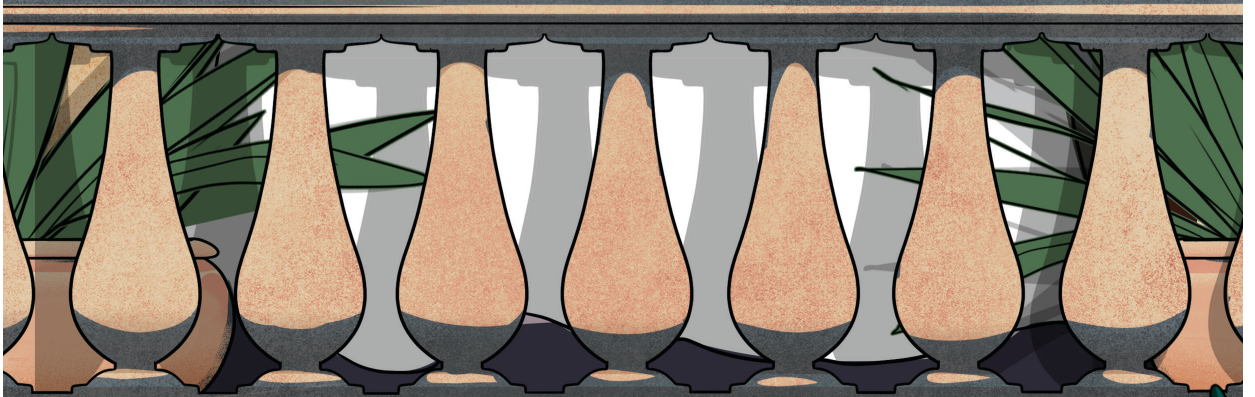
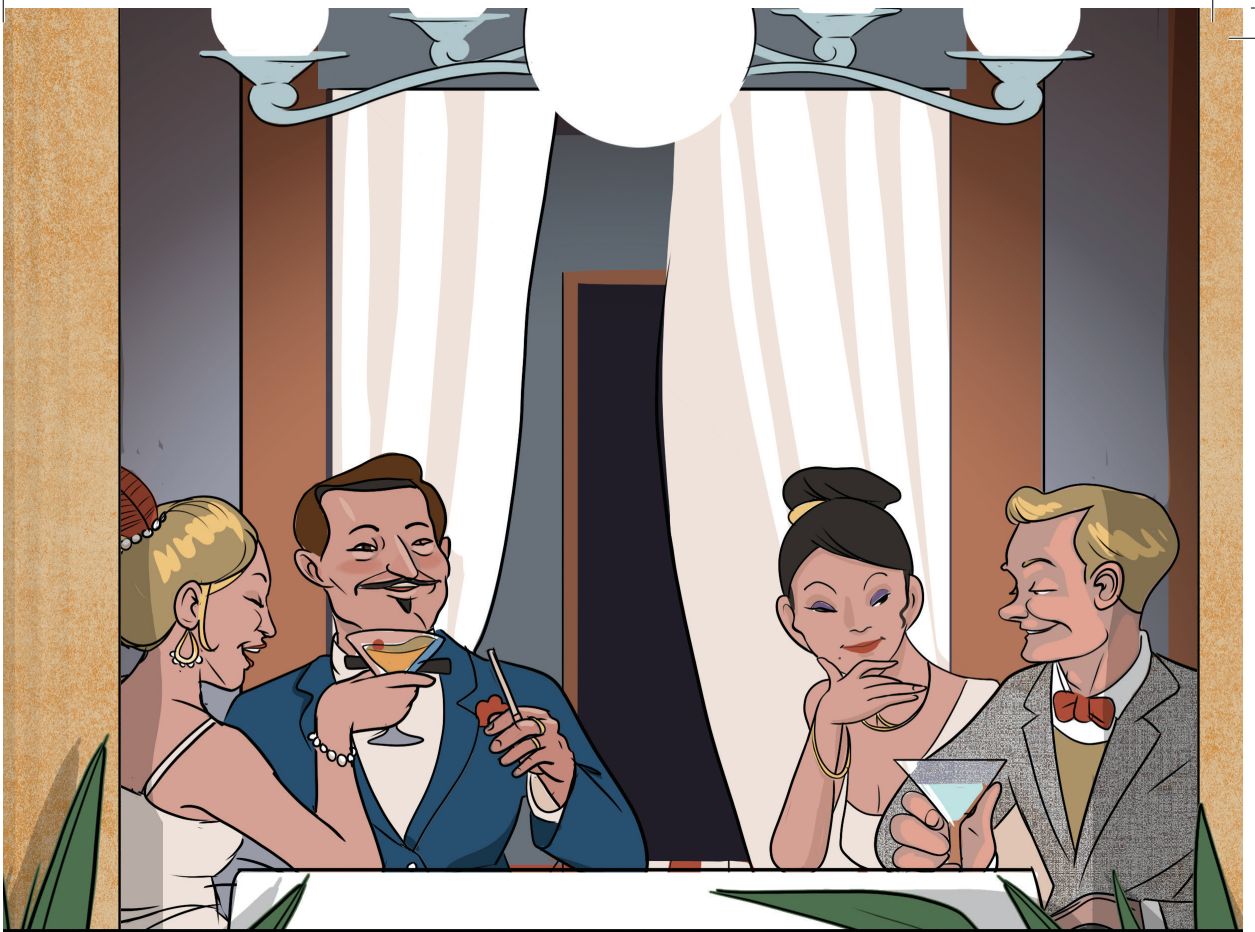
—La civilització s'ensorra! Ja no tinc esperança.
Has llegit *L'ascens dels imperis de color*?

—No... —vaig respondre, sorprès pel seu to.

—Doncs és un gran llibre i hauria de llegir-lo tothom.
L'autor diu que, si no estem atents, la raça blanca s'enfonsarà.
És una cosa científica, està comprovat.

—En Tom s'està tornant molt profund —va intervenir la Daisy—,
i llegeix llibres profunds, plens de paraules molt llargues...

—Bé, són llibres científics —va dir en Tom, impacient—.
Aquest llibre diu que nosaltres som la raça dominant
i hem d'evitar que altres races ho controlin tot.
Nosaltres som nòrdics, jo soc nòrdic i tu ho ets,
i tu, i... —En arribar a la Daisy, en Tom va dubtar
i em va picar l'ullet—. I nosaltres hem fet la civilització,
la ciència, l'art i tot això, ho entens?

Aleshores va sonar el telèfon a dins i el majordom va contestar.

La Daisy es va inclinar cap a mi i va començar a parlar-me,
i l'últim raig de sol va caure sobre el seu rostre, il·luminant-lo.

La seva veu murmuradora em va obligar a inclinar-me cap a ella
mentre l'escoltava sense respirar.

La resplendor es va anar retirant de la seva cara molt lentament,
com si no volgués anar-se'n, igual que els nens
quan al capvespre han de deixar els jocs per tornar a casa.

L'amant

El majordom va tornar
i va dir alguna cosa a en Tom a cau d'orella.
En Tom va arrufar les celles, es va aixecar i va entrar a la casa.

—Quina alegria tenir-te aquí, Nick —va dir la Daisy
amb veu musical—. Em recordes..., em recordes una rosa.

No semblo una rosa, ni de bon tros.
Però a la veu de la Daisy hi havia
alguna cosa càlida i commovedora,
com si el seu cor volgués entregar-se
entre aquelles paraules emocionades.

I llavors, de cop, la Daisy va llançar el tovalló sobre la taula,
es va aixecar i va entrar a la casa.